

مرکز مجرب از امام صادق علیه السلام

سیوطی

جلسه (۱۲۱) ۱۷

استاد: وافی یزدی

موضوع: اضافه

اسماء دائم الاضافه:

۱ و ۲- نحویون «حیث» و «إذ» را لازم دانسته اند که به جمله اضافه شوند؛ چه جمله اسمیه باشد یا فعلیه.

نکته ۱: گاهی، مضاف الیه «إذ» حذف شده و به جای آن تنوین می آید: و أنتم حينئذٍ تنظرون.

نکته ۲: اسمائی که مانند «إذ» هستند (هر اسم زمان مبهم ماضی)، جایز است آنها را به دو جمله (اسمیه و

فعلیه) اضافه کرد: حین جاء نبذ - جئتک حین الحجّاج امیر.

نکته ۳: اسمی که شبیه «إذ» است را می شود معرب یا مبنی کرد:

دلیل مبنی کردن: چون شبیه «إذ» است.

دلیل معرب دانستن: چون اصل در اسماء، معرب بودن است.

نکته ۴: اگر اسم شبیه «إذ»، قبل از فعل مبنی بیاید، بهتر است مبنی شود ولی اگر قبل از فعل معرب، یا قبل از

مبتدا بیاید:

نزد بصریّون: وجوبا معرب است.

نزد کوفیّون: جایز است معرب شود (نظر مصنّف نیز همین است).

۳- «إذا» نیز یکی دیگر از اسماء دائم الاضافه است که نحویون معتقدند حتماً به جمله فعلیه اضافه می شود: هنّ إذا

إعتلا

أخفش و کوفیّون، آمدن «إذا» بر سر مبتدا را جایز می دانند ولی مصنّف این حرف را قبول ندارد و مثالهایی

همچون «إذا السّماء إنشقت» که «إذا» بر سر اسم آمده، توجیهش این است که یک فعلی از جنس فعل موجود

در آیه، بعد از «إذا» در تقدیر است (إذا إنشقت السماء...).